

23-maktabning matematika fan o'qituvchisi Urayeva G.S ning 9-sinflar o'rtasida o'tkazgan **“Omad kulib boqqan damlar”** deb nomlangan tadbir mazmunnomasi

(9-sinflar o'rtasidagi bellashuv)

tadbir shiori: “Kim matematikani bilmasa haqiqatni bilmaydi,
Kim uni tushunmasa zulmatda yashaydi.”

Tadbir shartlari:

- 1. “Avval o'yla, keyin so'yla”
- 2. “Tezkor savollar”
- 3. Barcha fanlar ko'lamida.
- 4. Xotira mashqi.
- 5. Tez aytishli topishmoq.
- 6. “Sudoku” o'yini.
- 7. Matematik maqol aytish
- 8. Qadimiy masala.
- 9. Belgilar ma'nosi.

1-SHART: “Avval o'yla, keyin so'yla”

1. Nazariy savol (5 ball) 2. Hisoblashga doir (3 ball) 3. Qiziqarli savollar (1ball)

1. Nazariy savol (5 ball) Butun ko'rsatkichli daraja qanday xossalarga ega?

Javob: 1) $a^n \cdot a^m = a^{n+m}$

4) $a^n : a^m = a^{n-m}$

2) $(a^n)^m = a^{nm}$

5) $(ab)^n = a^n b^n$

3) $\frac{a}{b}^n = \frac{a^n}{b^n}$

2. Hisoblashga doir (3 ball)

1) $\sin \frac{\pi}{6} = ?$

javob: $\sin \frac{\pi}{6} = \frac{1}{2}$

2) $\cos 270^\circ = ?$

Javob: $\cos 270^\circ = 0$

3) $\operatorname{tg} 45^\circ = ?$

Javob: $\operatorname{tg} 45^\circ = 1$

Qiziqarli savol: (1ball)

Oldinda borayotgan ikki kishi ---3 ta konfet topib oldilar.

Ularning izidan kelayotgan to'rt kishi nechta konfet topadilar?

2-shart: “Tezkor savollar” (1-guruh)

1.9-sinf Algebra kitobining muallifi kim? (j : Mirzaahmedov, Alimov)

2. $\sqrt[3]{125} = ?$ (j : 5)

3. Uchburchakning ichki burchaklar yig'indisi? (j: 180°)

4. Kvadrat funksiyaning grafigi qanday ataladi? (j: parabola chizig'i)

5. $(-7)^2 = ?$ (j: 49)

6. Har qanday sonning 0-darajasi... (j: 1 ga teng)

7. $X^2 = 16$ $x_1 = ?$ $x_2 = ?$ (j: $x_1 = 4$ $x_2 = -4$)

8. $5^{-1} = ?$ (j: $\frac{1}{5}$)

9. 1 rad = ? gradus (j: 1 rad = $57,3^\circ$)

10. $\sin 60^\circ = ?$ (j: $\frac{\sqrt{3}}{2}$)

2-shart: “Tezkor savollar” (2-guruh)

1. 9-sinf Geometriya kitobining muallifi kim? (J: Haydarov, Sariqov, Qo'chqorov)
2. $\sqrt[3]{27} = ?$ (J: 3)
3. To'rtburchakning ichki burchaklar yig'indisi? (J: 360°)
4. $y = \frac{1}{x}$ funksiya grafigi nima deb a-di? (J: giperbola)
5. $(-8)^2 = ?$ (J: 64)
6. $-1 < x < 1$ $x \in \mathbb{Z}$ $x = ?$ (J: $x=0$)
7. $X^2 = 36$ $x_1 = ?$ $x_2 = ?$ (J: $x_1 = -6$ $x_2 = 6$)
8. $9^{-1} = ?$ (J: $9^{-1} = \frac{1}{9}$)
9. $\pi = ?$ (J: 3,14)
10. $\cos 30^\circ = ?$ (J: $\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$)

3-shart: Barcha fanlar ko'lamida (matematika fani bilan bog'liqlik)

1. Ona tili (1 b)	10. Adabiyot (1 b)
2. Fizika (1 b)	11. Kimyo (1 b)
3. Rus tili (1 b)	12. Ingliz tili (1 b)
4. Algebra (1 b)	13. geometriya (1 b)
5. Biologiya (1 b)	14. Iqtisod (1 b)
6. Huquq (1 b)	15. Tarix (1 b)
7. Informatika (1 b)	16. Chizmachilik (1 b)
8. Jismoniy tarbiya (1 b)	17. Mehnat (1 b)
9. Geografiya (1 b)	18. M.I.G' (1 b)

1-guruh uchun savollar:

1. Ona tili: Jumlani to'ldiring: ... zo'r ... yiqar, ... zo'r ... yiqar.
javob: Bilagi zo'r 1 ni yiqar, bilimi zo'r 1000 ni yiqar.
2. Fizika: Elektr kuchlanishni topish formulasi?
javob: $U = \frac{A}{q}$
3. Rus tili :O'zbek tiliga tarjima qiling: У фермера 3520 белых кроликов, а серых на 287 больше, чем белых. Сколько кроликов у фермера?
javobi: fermerda 3520 ta oq quyonlari va ulardan 287 taga ko'p kulrang quyonlari bor. Fermerda jami qancha quyonlari bor? 7327ta
4. Algebra: kosinusning choraklardagi ishorasini ayting.
javob: I va IV choraklarda musbat, II va III choraklarda manfiy.
5. Biologiya: Inson jigarining massasi qancha?
Javob: 1500 g
6. Tarix: Nechanchi yili Hindistonda Boburiylar imperiyasiga asos solindi?
javob: 1526-yil.
7. Informatika: Kompyuter so'zining ma'nosi?
javob: inglizcha "hisoblovchi inson" ma'nosini anglatadi.
8. Jismoniy tarbiya: 1 oyoqda sakragan holda 1 dan 10 gacha bo'lgan sonlarning kvadratini hisoblab ayting.
Javob: 1;4;9;16;25;36;49;64;81;100
9. Geografiya: O'zbekiston maydoni qancha? javob: 448,9 ming km.kv

2-guruh uchun savollar:

10.Adabiyot: Alisher Navoiyning “Xamsa” asari nechta dostondan iborat?

javob: 5 ta

11.Kimyó:Mendeleyev davriy sistemasidagi kalsiyning massasi qancha?

javob: Ca 40

12.Ingliz tili: $4 \cdot 40 + 5 = ?$ (ingliz tilida ayting.)

Javob:four multiply fourty pluz five =165(one hundred sixty five)

13.Geometriya:Pifagor teoremasini ayting.

javob: $a^2 + b^2 = c^2$ katetlar kvadratining yig'indisi gipotenuzaning kvadratiga teng.

14.Iqtisod: Boylik nima?

javob:kishining barcha insoniy va moddiy kapitallari yig'indisi.

15.Huquq:O'z. Respublikasi Konstitutsiyasining 1-moddasida nima deyilgan?

javob: O'zbekiston-suveren demokratik respublika.Davlatning "O'zbekiston Respublikasi" va "O'zbekiston" degan nomlari 1 ma'noni anglatadi.

16.Chizmachilik: Kesik konus nechta o'lchamga ega?

j:Kesik konus 3 ta o'lchamga ega:D-katta diametri;d-kichik diametri;h-balandlik)

17.Mehnat: Mehnatdan kelsa boylik,...

javob: Mehnatdan kelsa boylik,turmush bo'lar chiroylik.

18.M.I.G': Islom Karimovning "Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch" kitobi qachon yozilgan? javob: 2008-yil

4-shart: Xotira mashqi

10 ta matematik belgini eslab qolish va takrorlash.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$\neq$	$\parallel$	$\emptyset$	$\approx$	$\leq$	$?$	$\%$	$\perp$	∞	$+$

5-shart: Tez aytishli topishmoq:

1-guruh : Olim oldi opasidan oldin oltmish olti olmani, opasi oldi Olimdan ortiq oltmish olti olmani.

Olmalar jami nechta bo'lgan?

javob: $66 + (66 + 66) = 66 + 132 = 198$

2-guruh : Sobir soldi savatga sakkiz sakkiz somsani,Salima savatga soldi Sobirdan sakkizta kam somsani.

Savatga jami qancha somsa solingan?

javob: $88 + (88 - 8) = 88 + 80 = 168$

6-SHART: SUDOKU o'yini (bo'sh kataklarga 1,2,3,4 raqamlarini shunday joylangki, barcha yo'nalishlar bo'yicha yig'indi 10 bo'lsin.

1			
			2
		2	
	1		

Javobi:

1	2	3	4
3	4	1	2
4	3	2	1
2	1	4	3

7-SHART: matematik maqol aytish

Sharti: guruh a'zolaridan bir kishi mimikalar yordamida maqolni aytadi, guruhi a'zolari uni topishi va ovoz chiqarib aytishi kerak.

1-guruh uchun savollar:

- Sanamay sakkiz dema.
- Bir mayizni qirq kishi bo'lib yeydi.
- Ikki o'n besh , bir o'ttiz.
- Bilagi zo'r – birni yiqitar, bilimi zo'r- mingni.
- Bir kun tuz ichgan joyingga , qirq kun salom qil.

2-guruh uchun savollar:

- Yetti o'lchab, bir kes.
- Bir kattaning gapiga kir, bir kichikning.
- Birni kessang o'nni ek.
- Qars ikki qo'ldan chiqadi.
- Beshta barmoq teng emas.

8-SHART: qadimiy masala

Ovulda 1 chol istiqomat qilardi. Uning 3 o'g'li bor edi. Chol vafot etgach, undan 17 ta tuya meros qoldi. Chol o'lim to'shagida yotib, katta o'g'lim podaning **yarmini**, o'rtanchasi **uchdan bir** qismini, kenjatoyim **to'qqizdan bir** qismini olsin" deb vasiyat qilgan edi. Otaning vasiyati-ga ko'ra bironta ham tuya so'yilmasligi kerak edi. Otaning vafotidan keyin, o'g'illari merosni bo'lib olishga kirishdilar. Qancha harakat qilish-masin, bari bir bo'lib olisholmadi. Og'a-inilar juda ko'p bahslashib, bir natijaga kelisha olmadi. Shu payt ovuldan tuya mingan bir chol o'tib qoldi. Aka-ukalarning muammosini tinglab, chol miyig'ida kulib qo'ydi va ularga yordam berishini aytdi...

Chol merosni bo'lib beribdi. Uchala og'a-ini hursand bo'lishibdi, haligi chol esa, o'z tuyasiga minib yo'lga ravona bo'libdi.

Savol: chol tualarni qanday qilib bo'lib berganiykin?

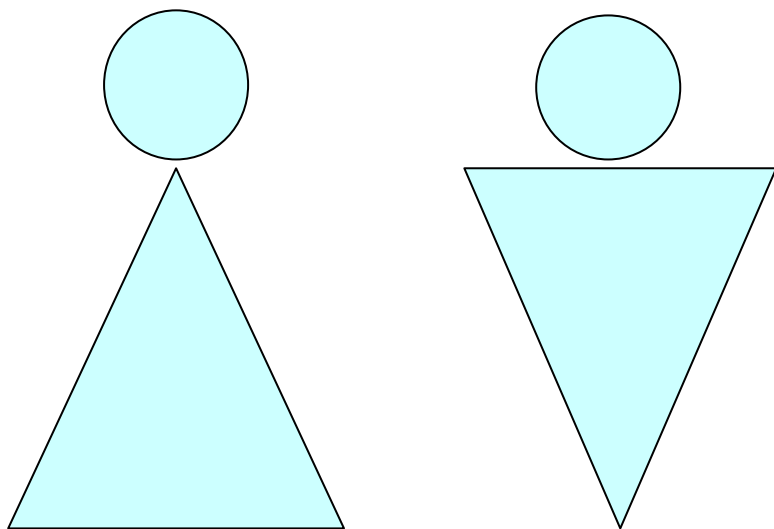
qadimiy masala javobi:

Chol 17 ta tuyaga o'zinikini qo'shibdi. Keyin 18 ta tiyani 2 ga bo'lib, 9 tasini katta o'g'ilga beribdi. 18 ni 3 ga bo'lib, uchdan bir qismi 6 ta tiyani o'rtanchasiga, 18 ni 9 ga bo'lib, bundan 1 qismini, ya'ni 2 ta tiyani kenjatoyiga beribdi. $9+6+2=17$ ta shunday qilib u 17 ta tiyani o'gillarga oqilona bo'lib beribdi va o'z tuyasiga minib yo'lida ravona bo'libdi.

9-SHART:Ushbu xalqaro tamg'a-belgilar qanday ma'no anglatadi?

Sen belgiga razm sol, nima ko'ra olasan.

adashtirmaging zinhor, naq sharmanda bo'lasan!

javobi:

Mehmonxonalarda, samolyot va poyezdlarda ayollar va erkaklar uchun xos maxsus xonalar eshigiga qo'yilgan belgi.

Buxoro shahar xalq ta'limi muassasalarining faoliyatini metodik ta'minlash va tashkil etish bo'limiga qarashli 23-son o'rta umumta'lim maktabining matematika fan o'qituvchisi O'rayeva Gulshan Saidaxmedovnaning 9-sinflar o'rtasida o'tkazgan tadbir

mazmunnomasi

Buxoro shahar 23-umumta'lim maktabi

"Omad kulib boqqan damlar"

**Matematikadan sinfdan tashqari tadbir
Mazmunnomasi (9-sinflar uchun)**

Tuzuvchi: Urayeva Gulshan Saidaxmedovna